

† **Gustav Mahler.** U Beču umro je 19. svibnja o. g. glasoviti glazbenik i dirigent svjetskog glasa **Gustav Mahler.** Mahler se rodio 7. srpnja 1860. u Kaliču u Češkoj. Gimnaziju je apsolvirao u Iglavi i u Pragu. Nakon toga pošao je u Beč, gdje je studirao i na univerzi i na konzervatoriju. God. 1880. započeo je on svoju dirigentsku karijeru kao kazališni kapelnik u Halli, Ljubljani, Olomucu. Poslije je bio dirigent kod opere u Leipzigu i u Budimpešti i napokon od god. 1897. direktor dvorske opere u Beču, koju je podigao na svjetski glas. Mahler se slavio dugo vremena ne samo kao jedan od najženijalnijih svjetskih dirigenata, već i kao priznati skladatelj. Pisao je više stvari, a najznamenitije su mu simfonije (9 ih je izradio i 10. započeo). U zadnje vrijeme živio je u Parizu, pa kad je osjetio, da mu sile malaksaju, povratio se u svoj mili Beč, gdje je umro 19. svibnja o. g.

izvor: Sv. Cecilija, sv. 5–7, 1911.

I NE SAMO OBLJETNICA KAO POVOD ZA »SKIDANJE PRAŠINE« SA SKLADATELJSKOG OPUSA ...

Ove godine obilježavamo stogodišnjicu rođenja Slavka Zlatića (Sovinjak, Istra 1. 6. 1910. – Pula, 27. 10. 1993), skladatelja, dirigenta, publicista, profesora i velikog promotora Istre i istarskog glazbenog izričaja. Učenik Blagoja Berse na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, ali i nasljednik ideje Ivana Matetića Ronjgova, Zlatić je ostvario svoj individualni umjetnički stil prožet istarskim narodnim melosom.

Prema za sada dostupnim popisima Andrije Tomašeka (*Slavko Zlatić – kronika života i rada*) i Ivane Gortan Carlin (*Skladbe Slavka Zlatića u Državnom arhivu u Pazinu*), Zlatićev opus broji oko stotinjak skladbi, ali popisi nisu cjeloviti. To je, između ostalog, dalo poticaj za sređivanje i katalogizaciju Zlatićevih skladbi koje se danas nalaze na više lokacija u Hrvatskoj: na Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli (gdje je 2003. otvorena »Zlatićeva soba« u kojoj je radio), u Državnom arhivu u Pazinu, u Hrvatskom glazbenom zavodu u Zagrebu, u arhivu Simfonijskog orkestra HRT-a u Zagrebu, a i drugdje (s obzirom da se u navedenim fondovima ne nalaze sve, za sada poznate, Zlatićeve skladbe).

Građa iz osobnog fonda Zlatić u HGZ-u preuzeta je 1998. od skladateljve udovice Marije Zlatić. Smještena je u 3 arhivske kutije, a sadrži dvije skupine materijala: skladbe i tekstove. Notni fond sadrži ukupno 27 skladbi. One se prema sastavu mogu podijeliti na zbarske (8), skladbe za glas i klavir (10), skladbe za komorne sastave (2), vokalno-orkestralne skladbe (3) i orkestralne skladbe (4). Zlatić se u svom stvaralačkom radu radije obraćao malim formama: popijevkama, zborovima i komornim sastavima, a uspješno je ostvario i nekoliko primjera scenske glazbe. Zanimljiv je i raznolik popis tekstova koje je uglazbljivao: od narodne poezije i teksta »nepoznatog glagoljaša« iz XV. stoljeća (*Učka*), do stihova Simonida (+ 468 prije Krista) (*Danajina tužaljka*), Branka Čopića (1915–1984) (*Oj, sokole*), Dragutina Domjanića (1875–1933) (*Kmiči se*), Vladimira Kovačića (1907–1959) (*I ide vrijeme*), Giuseppe Martinuzzi (1844–1925) (*Presente e avvenire*), Nikole Polića (1890–1960) (*Stara djevojka Marta*). Većina skladbi sačuvana je kao autograf, a manji broj su tiskovine (iako je velik broj Zlatićevih skladbi, pogotovo solo pjesama i zborova, objavljen). U fondu nalazimo posvete samo na dvije skladbe: solo pjesme *Tužna roža* posvećena novinaru Milivoju Huberu (1910–1994) te *Tužna mladost moja* pjevačici Marijani Radev (1913–1973). Među antologijske primjere hrvatske glazbe svoga vremena, zasigurno spadaju dvije rane komorne skladbe: *Balun* (1934) i *Kvintet* op. 6 (1936) koje se nalaze u fondu HGZ-a. U instrumentalnim (a i vokalno-instrumentalnim) skladbama Zlatić je rado posezao za puhačkim instrumentima (možda i zbog specifičnog zvuka oboe i engleskog roga koji podsjeća na zvuk istarskih sopila). U fondu su i *Pjesma i ples 1, 2 i 3*, *Tri simfonijska plesa*, te nedovršena *Pazinska zvona* za magnetofonsku vrpču i orkestar, nastala prema narudžbi RTV Zagreb i praižvedena 17. 12. 1975. na koncertu simfonijskog orkestra RTV Zagreb pod ravnanjem Milana Horvata. Izdvojimo da je Zlatićev *Simfonijski ples br. 2 (Istarski)*, op. 7/2 praižveden u Berlinu na Olimpijadi 1936, kako i stoji u skladateljvoj napomeni na partituri.

I na kraju, naglasimo, da u slučaju Slavka Zlatića nije samo značajna obljetnica ponukala na »brisanje prašine« s njegova opusa. Nadajmo se da se to neće očitovati samo kroz katalogiziranje Zlatićevih djela već i kroz njihovo istraživanje i, pogotovo, izvođenje.

Lucija Konfic

Slavko Zlatić djelovao je i kao autor ciklusa emisija *Muzika i mi* za RTV Zagreb. Donosimo odlomak iz njegova teksta posvećenog Gustavu Mahleru te predstavljenog u jednoj od emisija.

Gustav Mahler je kao umjetnik u svemu vrlo zanimljiva ličnost i pojava. To je bezkompromisni umjetnik, koji i pod cijenu teških posljedica ne odstupava od svojih umjetničkih nazora i ideala. Mahler je kompozitor koji je sebi teško probio put do slušalaca: tek pod kraj života doživio je priznanje kao kompozitor. On ne vodi računa o pomodnom ukusu publike i o tradiciji muzičkih oblika, o prezasićenosti zvuka i ogromnim zvukovnim dimenzijama tonskog aparata, a niti o trajanju svojih djela (jedna njegova simfonija na pr. traje gotovo dva sata!). Ali kad je sa svojim djelima prodro postao je najvidjeniji kompozitor njemačke novoromantike. Njegovi pristaše i protivnici doveli su ga u razdoblju koje je potrajalo sve do Prvog svjetskog rata na najistaknutije mjesto, čak i ispred Richarda Straussa zacijelo najvećeg predstavnika novije njemačke muzike. Mnogi su pretjerivali kad su isticali Mahlera kao jedinog velikog Beethovenovog nasljednika i nastavljača, kad su tvrdili da uz njega padaju u sjenu i Richard Strauss i Johannes Brahms i Anton Bruckner. Bilo je u historiji muzike više takvih slučajeva da su suvremenici poklanjali i suviše veliku pažnju nekom kompozitoru. Kod Mahlera je to išlo dotle da su prikazi, knjige, ili eseji o muzici u to vrijeme sadržavali pola prostora o Mahleru a pola – o svima ostalima. To treba i shvatiti, jer je Mahler sa svojom dinamičnom pojavom bio doista u centru pažnje i znatizjenje svijuu, i pristaša i protivnika njegove umjetnosti. A kad su se strasti i duhovi umirili, kad su se pojavila novija strujanja u muzici, naročito s pojavom Arnolda Schoenberga, interes za Mahlerova djela je opao tako da se danas njegova djela rjedje izvode. Ovo je druga krajnost jer Mahler je u svakom slučaju autor čija neka djela imaju trajnu vrijednost i odaju umjetnika visokih ideala. To su djela nesvakidašnje dubine, sadržaja, jake izražajne snage, bogate invencije i predstavljaju dokaz rijetkog majstorstva njihova autora.

NORDIJSKA ROMANTIKA

Maglovita tajanstvenost dalekog sjevera u neku je ruku potaknula i odredila značajke romantizma u razvoju umjetnosti krajem 18. i početkom 19. stoljeća; od zagonetnosti Ossianovih balada (koje su u određenoj mjeri bile manifest *Sturm und Dranga*) i povijesnih romana Waltera Scotta, do probuđenog interesa za povijest i mitologiju skandinavskih naroda i ljepotu nordijskih saga. Romantizam – kao heterogeni umjetnički pokret u kojem su osjećaji nadređeni razumu, a subjektivnost i sloboda glavne stvaralačke premise – u glazbenoj je umjetnosti već od kasnih Beethovenovih ostvarenja nametnuo supremaciju sadržaja nad formom. Zato su svoj procvat u razdoblju romantike doživjeli mali oblici: solističke minijature, popijevke i balade, komorni komadi namijenjeni kućnom muziciranju.

Jedna od značajki romantizma je i buđenje kulturne svijesti manjih naroda. Tako su i nordijske zemlje, do tada u sjeni utjecaja triju glazbenih velesila – Italije, Njemačke i Francuske – u 19. stoljeću iznjedrile niz skladatelja čije će ostavštine odrediti autonomnu fizionomiju glazbe izrasle na tradicijama folklornog idioma i osebujne mitologije skandinavskih naroda.

Jedan od prvih bio je Danac Niels Wilhelm Gade (1817-1890). Iako je napisao osam vrlo zanimljivih simfonija, sjajnu uvertiru *Odjeci Ossiana* i niz komornih skladbi, njegova slava je počivala na velikom broju klavirskih minijatura koje odaju utjecaj Schumanna i Mendelssohna. Ciklus *Akvareli* zapravo je niz od pet klavirskih minijatura (orkestrirao ih je Richard Hoffmann), svježe melodike i nepretenciozne intimnosti. Bjelodan je utjecaj koji su te kratke skladbe imale na Griegove *Lirske komade* (on sam je jednu klavirsku skladbu nazvao Gadeovim imenom).

Norveški skladatelj Edvard Hagerup Grieg (1843-1907) najveći je i najpoznatiji glazbeni stvaralac u Skandinaviji; glazba mu je prožeta narodnim duhom i specifičnom kasnoromantičarskom harmonijom, izraslom iz modalnosti folklorne tradicije. Njegove klavirske skladbe (deset svezaka *Lirskih komada*) pribavile su mu naziv “Chopin sjevera”, a suite iz scenske glazbe za Ibsenova *Peer Gynta* prava su legitimacija njegove domovine. Popularna *Holdberg suita* (u originalu *Iz Holbergova vremena*; Edvard Holberg bio je norveški pisac i znanstvenik iz vremena Prosvjetiteljstva) s velikim ukusom i osjećajem za mjeru dočarava barokne plesove i arije; i ta je skladba prvotno napisana za klavir, no Grieg ju je kasnije preradio za gudački orkestar.

Uz Griega, Jan Sibelius (1865-1957) najveća je ličnost kasne nordijske romantike. Taj bard nacionalne finske glazbe, tvorac sedam simfonija i niza programnih simfonijskih poema doživio je 1897. za skladatelja rijetku počast – doživotnu apanažu finske vlade kako bi se nesmetano mogao posvetiti skladanju.

Iz njegova posljednjeg stvaralačkog perioda, obilježenog remek-djelima kao što su *7. simfonija* i simfonijska pjesma *Tapiola*, potječe i manje poznata *Suite mignonne* op. 98a, skladana 1921. Tri lapidarna stavka ove suite nose pečat intimne vedrine i gotovo salonske tematike, na zasadama Čajkovskog i Griega, uz vedrinu i prirodnost koje odlikuju i negdje u isto vrijeme nastalu *6. simfoniju*. Posebno se, neočekivanim harmonijskim obratima i gotovo stravinskijevom ironijom, ističe drugi stavak, *Polka*, prožet za Sibeliusa netipičnim humorom. Cijelo djelo odaje jednu od najkarakterističnijih značajki kasnog Sibeliusa – gordu “izvanvremensku” izolaciju i zatvorenost u svoj unutarnji svijet, neosjetljiv na pomodnosti i frivolne prizemnosti suvremenoga trenutka.

Zoran Juranić

U srijedu, 12. svibnja 2010. održana je redovna godišnja skupština članova Hrvatskoga glazbenog zavoda za 2009. godinu. Skupštini je prisustvovalo 49 članova, a predsjedavao je Ljubomir Gašparović.

Predsjednik HGZ-a, prof. Marcel Bačić, pozdravio je skupštinu prigodnim riječima te pozvao prisutne da minutom šutnje odaju počast preminulom bivšem članu Ravnateljstva, uglednom pijanistu i pedagogu, prof. Stjepanu Radiću. Potom se osvrnuo na razdoblje između dviju skupština te zahvalio svima koji su sudjelovali u radu HGZ-a, ili na druge načine pridonosili njegovim djelatnostima.

Izvješće ravnateljstva za 2009. kao i okvirni financijski plan rada u 2010. godini nazočnima su podijeljeni u pisanom obliku, dok je financijsko izvješće pročitao mr. Josip Šaban, a izvješće nadzornog odbora gosp. Ivan Mirnik. Skupština je prihvatila sva izvješća, dok je financijski plan za 2010. godinu Eva Sedak dopunila programskim podacima u segmentu izdavačke i klubske djelatnosti.

Tom je prilikom izvijestila da će u sklopu istraživačko-izdavačkog projekta *Sabrana djela Blagoja Berse* do kraja godine tiskom biti objavljeni orkestralna partitura skladbe *Andante sostenuto* i *Djela za zbor*, dok će se nastaviti pripremni radovi na objavljivanju Bersine korespondencije. Što se Kluba HGZ-a tiče, u jesenskim su mjesecima predviđene tri manifestacije: Večer posvećena autorskom opusu Zvonimira Berkovića, etnomuzikološka radionica pod naslovom *Klapizacija*, te rasprava o jezičnoj problematici u govorenju i pisanju o glazbi koju će voditi Nives Opačić. Filmski će klub jednom mjesečno donositi odabrane (glazbene) sadržaje iz nekoć popularnog ciklusa televizijskih emisija Ivana Hetricha – *Srdačno vaši*.

U petoj točki dnevnoga reda skupštine potvrđen je reizbor članova Ravnateljstva prof. Marcela Bačića, akademika Nedjeljka Fabrija, ing. Mladena Filjaka, dr. Snješke Knežević, maestra Tonka Ninića, dr. Stjepana Plaveca i mr. Josipa Šabana, kao i daljnje trajanje mandata potpredsjednicama dr. Evi Sedak i mr. Naimi Balić, tajniku prof. Ljubomiru Gašparoviću te članicama – Sandi Božić, mr. Seadeti Midžić i prof. dr. Boženi Šarčević.

Kratka diskusija na kraju skupštine povelala se o pitanjima medijske prezentacije rada i djelatnosti HGZ-a pri čemu je ustanovljeno da specifičnoj naravi programa što ih HGZ nudi svojoj publici i svojim članovima odgovara i specifična vrst komunikacije s javnošću, individualni pozivi te objave i komentari u medijima koji, poput radija i nekih časopisa, redovito prate različite segmente HGZ-ovskih aktivnosti.

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
10000 Zagreb, Gundulićeva 6, fax: 4830701
TAJNIŠTVO: 48 30 833
KNJIŽNICA: 48 30 824, otvorena
ponedjeljak, sri. i pet. 11-14, sri. 16-20 sati
BLAGAJNA: 48 30 822, radi
ponedjeljak-petak 10-13 i 19-20 sati
i uvijek jedan sat prije početka koncerta

VELIKA DVORANA HRVATSKOGA GLAZBENOG ZAVODA

KONCERTNA SEZONA
CLXXXIII (2009 / 2010)

LIPANJ

www.hgz.hr
hgz.info@hgz.t-com.hr

UREDNIŠTVO:

Eva Sedak
Nada Bezić
Maja Milošević

ZA IZDAVAČA:

Marcel Bačić

utorak, 1. VI. u 20 sati

Glazbena škola Vatroslava Lisinskog
Koncert učenika škole u povodu obljetnice smrti Vatroslava Lisinskog

srijeda, 2. VI. u 20 sati

GUDAČKI KVARTET "RUCNER"
Četiri godišnja doba – *Ljeto*
Gost: Sigi Feigl (Austrija), *klarinet*
Cherubini, Summerer, Mozart

ponedjeljak, 7. VI. u 20 sati

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
Big Band HGZ-a
Gosti: Zdenka Kovačiček, *vokal*; Dražen Boić, *klavir*
BESPLATNE ULAZNICE ZA ČLANOVE HGZ-a

srijeda, 9. VI. u 20 sati

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
Društveni orkestar HGZ-a
Nordijska romantika
Dirigent: Zoran Juranić
Gade, Sibelius, Grieg
BESPLATNE ULAZNICE ZA ČLANOVE HGZ-a

subota, 12. VI. u 20 sati

MJEŠOVITI PJEVAČKI ZBOR »EMIL
COSSETTO«
*3. Međunarodni glazbeni memorijal »Emil
Cossetto«*
Nastupaju: »Chorus Carolostadien«; Komorni
zbor »Ivan Filipović«; KUD »Jeka Primorja«;
Njemačko-hrvatski muški komorni zbor
»Rajna-Majna Njemačka«; HPD »Jeka«;
MPZ »Emil Cossetto«; Tamburaški ansambl
»Crni pet«
Dirigenti: Marijan Tucaković, Goran Jerković,
Darko Đekić, Holger Wittgen, Josip degl' Ivelio
Korepetitori: Mario Čopor, Margareta Lukić,
klavir Cossetto

nedjelja, 13. VI. u 20 sati

HRVATSKA UDRUGA KLAPA
Ciklus *Dalmatinske klape grada Zagreba*
Nastupaju klape: Kampanel, Čakulone, Kogul,
Zrinski

utorak, 15. VI. u 20 sati

MUZIČKA AKADEMIJA SVEUČILIŠTA U
ZAGREBU
*Diplomski koncerti studenata VI. Odsjeka za
gudačke instrumente i gitaru*
Nastupaju: Smiljan Mrčela, *violončelo*; Marko
Graziani, *violina*
Brahms, Bach, Papandopulo, Ligeti, Szymanowski
ULAZ SLOBODAN

četvrtak, 17. VI. u 20 sati

MUZIČKA AKADEMIJA SVEUČILIŠTA
U ZAGREBU I DRUŠTVO FRYDERYKA
CHOPINA
Festival Chopina za učenike i studente klavira
ULAZ SLOBODAN

petak, 18. VI. u 20 sati

MJEŠOVITI PJEVAČKI ZBOR »KRALJ
ZVONIMIR«
Gosti: Tamburaški orkestar KUD-a »Gaj«
Dirigenti: Vinko Glasnović, Krešimir Račić
*Glasnović, Chopin, Žganec, Šrabec, Zajc,
Gotovac, Rajter*

subota, 19. VI. u 20 sati

HRVATSKO KULTURNO DRUŠTVO »BANJA
LUKA«
*Koncert MPZ »Nada« u povodu 15. obljetnice
djelovanja*
Dirigenticica: Sandra Crnogorac
Program naknadno

srijeda, 23. VI. u 20 sati

DRUŽBA »BRAČA HRVATSKOGA ZMAJA«
*Svečani koncert u povodu 20. obljetnice obnove
Družbe »Braća Hrvatskoga Zmaja«*
Nastupaju: HPD »Slavulj« i MPZ »Emil Cossetto«
Dirigent: Josip degl' Ivelio
Korepetitor: Mario Čopor, *klavir*
*Muhvić, Stahuljak, Prejac, Vilhar, Matz, Kuntarić,
Gotovac, degl' Ivelio*

četvrtak, 24. VI. u 20 sati

HRVATSKO DRUŠTVO GLAZBENIH
UMJETNIKA
Nastupaju: Željka Martić, *sopran*; Neda Martić,
mezzosopran; Mario Čopor, *klavir*
*Rossini, Donizetti, Puccini, Bizet, Verdi, Tijardović,
Saint-Saëns, Gotovac, Offenbach*